

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Murenulæ Sacræ Vestis Sponsæ Regis Æterni
Vermiculatæ Opus, De Privilegiis Ordinum Regularium**

Alviset, Virginius

Campidonaë, 1673

Caput 6. De clausulis privilegiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62361)

siastica, cum duobus jurisperitis in simul possint sua privilegia interpretari, fratresque eorum interpretationi acquiescere. Roder. *tom. primobull. in orac. eiusdem Innocent. & Cafar. v. privilegia §. 5. & 13.* Ac demum pro Congregat. Cassinensi Eugen. IV. Alexand. VI. Jul. II. Leo X. 27 Clem. VII. & Paul. III. voluere, ut quid quid dubii emerferit circa ejus privilegia, hoc secundum bonam & equitatem, favore animarum, & Monasteriorum, non secundum rigorem, aut apices juris explicetur. Margar. *in bull. cassin. & Pancirol. conf. 9. n. 7.* Et quia prædicti Pontifices non exprimunt à quo, aut quibus debeat fieri hæc explicatio. Relinquitur ut quisque Monachus prædictæ Congreg. in contingencia casus, possit sic favorabiliter sua privilegia interpretari. Quin etiam, seclusis prædictis constitutionibus id cuique licitum facit Barth. *l. in his ff. de cond. & dem.*

28 Pro coronide verò hujus capituli ego hoc monuero, quòd licet possimus uti epicheja, & regulis supra relatis, in explicandis privilegiis, non tamen illis adstruendis, aut negandis. Quando enim non constat de reali alicujus concessione, secundum dicta superioribus, non possumus illo uti. sicut nec abstinere tenemur, si similiter non constat de reali extinctione.

CAPUT VI.

De quibusdam clausulis, sub quibus solent Privilegia concedi vel confirmari.

SUMMARIUM.

- 1 In privilegiis habetur ratio clausularum.
- 2 Clausula insueta reddit scripturam suspectam.
- 3 Qui talem allegat, & non probat, puniatur de falso.

- 4 Ad quid referenda clausula, si plura puncta sunt in scriptura.
- 5 Ad quid, si uni articulo ex pluribus adiungitur.
- 6 Ad quid, si singuli articuli habent proprias.
- 7 Quando potest referri ad omnes articulos.
- 8 Ad quid referenda, si est in principio scriptura.
- 9 Ad quid, si in medio.
- 10 Ad quid, si in fine.

UT in ceteris scripturis & instrumentis, sic vel maxime in privilegiis habetur ratio clausularum sub quibus expediuntur, de quibus in communi id dixero. Quòd primò quando invenitur privilegium cum clausulis, contra solitum morem, vel stilum Curia, aut rationem, hoc ipso habetur pro suspecto per *c. causam. de testib. c. ex parte. de capell. mon. & c. quam gravi. de crim. fals.* Adeò ut qui clausulam insuetam & non bene probatam allegat, possit puniri tanquam de falso per *c. porrectum. de conf. ut.* Quòd si secundò nulla clausula talis invenitur, quæ instrumentum in suspensionem adducat, tum sub distinctione loquendum erit.

Nam vel in tenore scripturae inveniuntur plura puncta sub eadè dispositione, & tunc ubicunque clausula fuerit apposta, hæc referri debet ad præsentia tantum, per *c. inquisitioni. de appell.* Sic tamen, ut extendatur ad omnia, etiam in odiosis, si non repugnat aliquid speciale, aut aliud non constat de mente disponentis *arg. l. 1. c. de lib. præter. & l. fin. ff. de reb. dub.* Quando verò scriptura non habet nisi unum punctum, sed plures articulos, tunc si clausula apposta est in còtextu unius, respicit illum solum & censetur pars illius per *l. 3. ff. de lib. & posth. §. filius.* At si apposta est, seu in principio, seu in fine, & alii articuli habent suas proprias determinationes & clausulas, tunc ista ad illos non extenditur,

dicitur, sed tantum ad proximè positum
c. cum dilecti. de dol. l. si quis legata ff. de
cond. & dem. § l. si pro parte. eod. de in rem
vers. Sed si non habent articuli suas de-
terminationes, & non apparet ratio, qua-
re clausula attribuatur uni potius quam
alteri, nec aliàs confurgit inconveniens,
si omnibus tribuatur, tunc ad omnes de-
bet applicari. de quo est casus in c. secun-
do requirit. de appell.

8 Rursus quando in Scriptura, non est
nisi unum punctum, sine ullis articulis
disparatis. Et clausula ponitur in prin-
cipio, tunc refertur ad omnia, si ejus na-
tura hoc patitur, & aliud non conitat de
mente disponentis c. Apostolus. 33. quæst. 6.
9 § l. si quis in principio. ff. de leg. 3. Quòd si
ponitur in medio, tunc nec præcedentia
respicit, nec sequentia, sed debet intelli-
gi secundum suum ordinem. c. causam quæ.
10 de refer. Quòd si denique ponitur in fine,
tunc refertur ad omnia præcedentia. c. o-
lim. eod. Vide Panor. c. cit. secundo requirit.
Et Specul. lib. 2. tit. de instr. edit. §. 11. &
tit. de disp. & alleg. §. 4.

11 Porrò clausulæ sub quibus expediun-
tur privilegia frequentius, aut etiam con-
firmantur, sunt istæ: Ad instar. Motu pro-
prio. Ex certa scientia, de plenitudine potesta-
tis. Supplentes omnem defectum, & non obsta-
ntibus quibuscunque, de quibus in sequen-
tibus.

§. I.

De Clausula: Ad instar.

S U M M A R I U M.

- 1. Clausula: Ad instar, sonat æquiparationem.
- 2. Supponit existentiam illius ad instar cuius est.
- 3. Quod, si de illius existentia dubitetur.
- 4. Efficitur huius clausulæ.
- 5. Actio, vel minuto priori Privil non auge-
tur nec minuitur concessum ad instar.

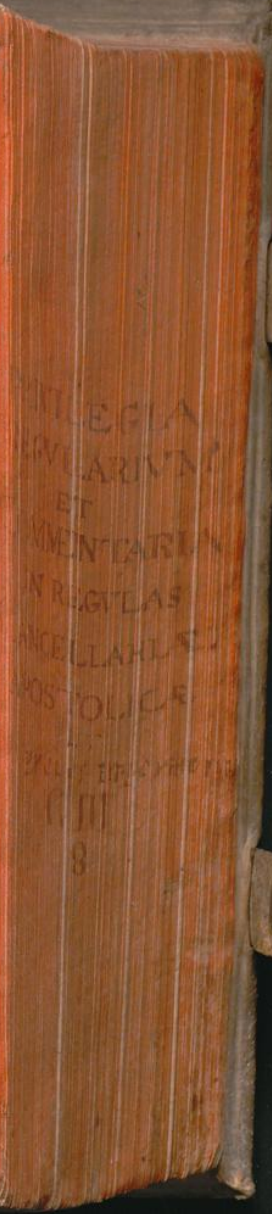
Hæc clausula suâ naturâ sonat æ-
quiparationem quamdam, & rela-
tionem similitudinariam unius ad alter-
um, ad instar cujus dicitur esse vel
fieri. Et sic quando datur privilegium
cum clausula: ad instar, Supponit illud
aliud ad cujus instar datur, sicut exem-
platum exemplar. Unde bene Panor. in
c. inter dilectos. de fide instr. monet, quòd
quando aliquis se fundat in privilegio
dato, ad instar. tenetur docere de prima
concessione, & probare illud prius ad cu-
jus instar suum esse dicit. Verùm si in
privilegio exprimeretur aliquis favor
determinatus, quem Princeps diceret
se concedere ad instar. (v. g. sic concedimus
hoc ad instar talis) & postea nullum inve-
niretur exemplar, non desineret valere
concessio quoad expressa, quia error in
demonstratione non vitiat dispositio-
nem, dum aliàs constat de mente dispo-
nentis ut hîc suppono. Et ita tenent Suar.
Rodriq. & Mirand. quos citat, & sequi-
tur Bonac. d. 1. de leg. q. 3 p. 7. §. 1. prop. 2.

Virtus verò clausulæ: ad instar, in hoc
constitit, quòd in secundo privilegio,
consentur concedi omnia quæ continen-
tur in primo, sub eadem omnino exten-
sione, vel restrictione respectivè. Inno-
cent. 5. cit. inter dilectos. Bald. l. omnia. C.
de Ep. & Cler. & Navarr. in com. de jubil. no-
tab. 26.

Verùm si contingat augeri exemplar,
seu primum privilegium, non augebitur
propterea aliud, quod est ad instar illius
concessum, nec valebit quantum ad illud
augmentum. Idemq; per proportionem
dico, si adhibeatur illi restrictio, aut qua-
vis alia ratione alteretur. Et ratio est, quia
is qui concedit privilegium ad instar non
dirigit suam mentem, nisi ad id, quod in-
venitur actu fuisse prius concessum, non
autem ad futura.

E

§. II.

S. II.

De Clausula: Motu proprio.

S U M M A R I U M.

1. Omnia rescripta expediuntur duabus viis.
2. Motus proprius in rescripto nunquam praesumitur.
3. Effectus Motus proprii.
4. Princeps agens Motu proprio, an censeatur de plenitudine Pot. egisse.
5. In quibus Motus proprius non habet effectum & 7.
6. Motus proprius non inducit dispensationem.
8. Privileg. concessum ad Instantiam, interpretandum conformiter ad petitionem.
9. Privileg. concessum ad Instantiam, & Motu proprio, quomodo intelligendum.
10. Quomodo, si concessum fuit Motu proprio, & ad instantiam reformatum.

OMnia, seu privilegia, seu rescripta, expediuntur duabus viis, nempe vel Motu proprio concedentis, vel ad petitionem, & instantiam partis; Et quidem prima: nunquam praesumitur *cap. si motu proprio. de prob. in 6. Gloss. cap. si pluribus. eod. Rebuff. in rom. ad concor. tit. de for. man.* Verum, si id Princeps expresserit haec clausula operatur primo: Quod gratia reputatur magis spontanea, & ob id plenior, atque late interpretanda. secundo: Quod probentur vera, quae narrata sunt à Principe. Et iusta causa in illo praesumatur. tertio: Habet vim specialis expressionis, & sic purgat vitium subreptionis; *cap. cit. si motu proprio, & clem. si Romanus. eod. quarto: Operatur idem quod clausula: ex certa scientia, & non obstantibus, de quibus infra. quinto: Tollit defectum personae. Gloss. & DD. cap. cit. si motu, & clem. item. cu. si*

Romanus. Panor. cap. causam de testi. Ang. l. imperialis. C. de nupt. Lancel. in temp. lib. 1. cap. 1. §. 4. & Rebuff. in Pra. Ben. tit. de non toll. jus tert. & Rom. cit. An autem censeatur ex plenitudine potestatis facere, qui motu proprio? in utramque partem pugnant DD. Et ego sto pro negantibus, quia sunt termini nimis disparati. Et unus potest bene subsistere sine alio.

Non operatur verò, nec valet Motus proprius, in praedictum tertium. Panor. *c. cit. causam. & cap. primo de sent. & rejud. Bald. c. ad aures. de rescr. Dec. cons. 544. vol. 3. Vital. de Camban. in tract. de claus. & alii. Neque tollit qualitates intrinsecas secundum eundem Vital. ibid. Neque extenditur ad insolita, secundum Rebuff. cit. Neque ultra intentionem concedentis, secundum Panor. cap. causam cit. Unde bene Franc. cap. si motu cit. & Cardin. 6. cons. 96. inferunt, quod v. g. non inducit dispensationem. Et à fortiori idem dico, & hanc clausulam nihil operari, ubi commissa est subreptio seu error in expressione falsae causae, aut inhabilitate personae. ut notat Barb. claus. 78. & Sanch. lib. 3. de matr. d. 21.*

Quod si privilegium fuit concessum ad instantiam, simpliciter erit explicandum, & conformiter ad petita, iuxta illa quae in superioribus dixi. Verum si simul adjungatur motus proprius, dicendo v. g. sic talis supplicavit nobis, cui Motu proprio annuimus. Tunc privilegium debet intelligi tanquam concessum solo motu proprio, & Principem fuisse motum ad concedendam gratiam à seipso absque ullo respectu ad rationes sibi propositas, quamvis tamen nihil repugnet utroque modo moveri, ut docent Bald. c. nisi specialis. de off. leg. & Paris. cap. accedentes. de praescr.

Quando verò prima concessio signatur

atur: Motu proprio. Et postea reformatur, cum clausula: concessum, ut petitur, vel simpliciter in forma communi. Tunc reformatio intelligitur facta similiter Motu proprio, quia relatio debet fieri ad primam concessionem. secundum quam ista posterior venit regulanda. Ita Rebuff. in Pra. Ben. tit. qua cont. bul. opp. poss. per l. asse- totio ff. de hered. inst. & l. ait. prator. ff. de re iud.

§. III.

De Clausula: ex certa scientia.

SUMMARIUM.

- 1. Ex certa scientia aliquid fit duobus modis.
- 2. Certa scientia non facile presumitur.
- 3. Conjectura certa scientie.
- 4. An probari possit per testes.
- 5. Effectus certa scientie.
- 6. Non aequivaler claus. plenit. potestatis.
- 7. An valider revocata a iure, vel consilio.

D Vobus modis potest intelligi aliquid fieri ex certa scientia. Primò quidè quando ita exprimitur in instrumento, & secundò, quando talia verba talesq; clausulae apponuntur in instrumeto, vel cum talibus circumstantiis expeditur, ut ex his quasi per necessariam consequentiam colligatur, hunc qui in tali instrumeto disposuit, certum omnino fuisse, & optimè instructum de omni negotio, de quo disposuit. Ita Panor. c. ad hac. & cap. nonnulli de reser. Felin. c. inter. de excep. Innoc. c. statutum. de reser. in 6. & Ja. l. si quis iniquum. ff. de iur. om. iud. Tales autem conjecturae inducentes praesumptionem certa scientie, sunt v. g. quando Princeps ait se disponere cum cognitione causa, ut vult Roman. conf. 327. (Nam hanc cognitionem esse necessariam ad hoc, ut clausula certa scientie

fortiatur suos effectus, docent Gloss. cap. 2. de schis. Joan. Andr. & Imol. eod. Innoc. cap. veniens. de fil. praes. & alii per cap. nihil. de elect. & l. 1. c. si serv. aut lib. ad decur.) Vel quando in confirmatione inferitur tenor rei confirmata. Panor. c. cum venerabilis de const. Vel quando super eadem re conficitur duplex rescriptum. Butr. cap. porrecta. eod. & cap. que in Ecclesiariu de const. vel quando Princeps facit actum super eo quod est juris. Alex. conf. 133. vol. 5. cap. 1. Unde quod Gloss. in cap. ex multiplici. de decim. & Clem. etsi principalis. de rescrip. ait scientiam non praesumi, intelligi debet de facili, & ex levibus indiciis, secus autem si adsint violenta, qualia sunt supra relata, & plura alia, per quam distinctionem ego illam concilio cum Doctoribus in superioribus citatis. An verò scientia probetur per testes negat Alex. conf. 11. l. 7. Quod ego intelligo de testibus posthumis, nam si adsint qui dicant, & probent se fuisse praesentes principi asserenti se ex certa scientia disponere, non video cur illis fides sit neganda, nisi forrè ex tenore scripturae, & aliis circumstantiis convincantur mentiri.

Effectus verò hujus clausulae sunt, quòd primò aequivaler clausula: Non obstantibus l. item Vlpianus. ff. de ex. tut. Et etiam clausulae. de plenitudine potestatis, secundum Gloss. & Panor. c. ad hac. de reser. Innocent. c. innovuit. de elect. Card. conf. 4. Roman. conf. 336. & 369. & Vital. de Camban. in tract. claus. Quamvis contrarium sit probabilius, & inferendum ex dictis, in praeced. §. Secundò: Quòd per illam censetur Princeps derogare nedum legi, sed etiam consuetudini. Casan. in cap. 5. conf. 24. Tertiò: Quòd censetur operatus, & gratiam contulisse ex causa, qua semper justa in illo reputatur. l. relegati. ff. de pen. Quartò: Quòd excludit errorem,

rem, ignorantiam deceptionem, & sic purgat vitium subreptionis, adeo ut nemo lit audiendus contra id, quod Princeps ait, se ex certa scientia fecisse. Bald. in *extrav. imperialis*. Quinto, Supplet defectum solemnitatum, non quidem essentialium, sed accidentalium. Rota decif. 234. in *novis. l. si quis. ff. de legat. 3.* Sexto facit reviviscere Privilegia antiquata, etiam per Bullam revocata, adeo ut non sit opus facere mentionem talis Bullae, aut illi derogare, quia haec clausula habet vim novae concessionis, & revalidandi invalida. Gloss. c. sicut grave, & c. veniens. de *transf. & c. quia diversitas. de conc. prab.* Rosell. v. *absolutio*. Portel. v. *privil. confr.* Sigif. à Bonon. in *tract. de elect. p. 2. p. 2. c. 4. dub. 76.* Junipar. in *d. ff. iur. pont. d. 2. q. 2. c. 3.* Mirand. in *man. to. quest. 45. art. primo*. Donat. *ret. regul. to. 1. tract. 1. 1. question. 3.* Bordon. in *cons. regul. to. 2. ref. 52* Marcellin. à Sancto Benedict. in *comp. privil. Ful. v. privilegia. in notab. & Chassaing. 7 p. 1. tract. 1. c. 2. prop. 4.* Fallit tamen secundum aliquos ipsorum, si privilegium foret revocatum per jus commune, vel per concilium generale. Quamvis alii velint etiam hoc casu clausulam operari.

§. I V.

De Clausula: ex Plenitudine Potestatis.

SUMMARIUM.

1. Plenitudo potestatis quibus tribuitur.
2. Eius effectus, & seqq.
6. De potestate Principis dubitare nefas.
7. Nemo potest ei dicere, cur ita facis.
8. In Principe semper praesumitur iusta causa.
9. Non potest contra Principem praescribi plenitudo potestatis.
10. Nec potest ille à se abdicare, aut exhaurire.

11. Privilegium concessum sub clausula plenitudo potestatis est superlativum.
12. Per hanc clausulam censetur Princeps dispensare.
13. Nihil potest opponi, ubi reperitur.
14. Tollit omnia contraria.
15. Purgat vitium subreptionis.
16. Nunquam praesumitur Princeps uti hac potestate.
17. Ea non potest uti indifferenter.
18. Peccat, & tenetur ad restitutionem, si ad arbitrium utitur.
19. Quomodo intelligendum, quid possit rem suam alicui tollere.

PLENITUDO potestatis adscribitur omni Principi non recognoscanti in suo statu superiore, & aliàs appellatur summum jus, seu absoluta, vel extraordinaria potestas, absoluta inquam, quia ab omni legum obligatione libera, & exempta, à nullo dependens, supra omnia iura, ad omne quod non sit intrinsecè malum se extendens, & omnia potens, etiam quadrata aequare rotundis, inquit Hofl. in *cap. novit & c. cum venissent. de iudic. & cap. quanto de transl. Panorm. cap. cum venissent. c. 1.* Gammar. *ca. licet de rev. permut. in 6.* Et Franc. *ead. in rubr. de testa.* Per hanc potestatem Princeps iura condit, interpretatur, & mutat, ut fusè tractant DD. *cap. que in Ecclesiis. de const. & fin. C. si cont. ius vel ut. pub.* Per hanc retractat, & mutat quod prius fecit. Felin. *cap. novit. c. 1.* & Bald. *l. 2. C. de servit. & aqua.* Per hanc aufert uni jus suum, & rem suam, & alteri donat. *l. item si verberatum. ff. de rei vend. l. quavis. ff. de nat. rest. Legitæ l. fin. C. si cont. ius vel ut. pub. & l. quoniam. eod. de prec. imp. off. Gloss. clem. sep. de verb. sign. §. nunc ostendendum.* Per hanc deum dispensat, & privilegia indulget. *capit. proposuit. de conc. prab.* Et adeo Religiosè offertur Principibus Supremis haec potestas, ut com-

6 communi voce omnia jura clament, esse
 7 instar sacrilegii, dubitare de Principis
 8 potestate l. 2 C. de crim. saci Nec quisquam
 9 possit ei dicere cur ita facias. Jason. l. re-
 10 scripta C. de prec. imp. off. Quia semper præ-
 11 sumitur iusta causa motus. Gloss. e non est
 12 de vot. & l. relegati ff. de pen. Cign. & Are-
 13 tin. l. cit. rescripta Panor. c. que in Ecclesiarum
 14 de const. & c. cum venissent de iudic. & à nemi-
 15 ne potest tolli à Principe, aut contra il-
 16 lam præscribi. Innocent. cap. bone 2 de post.
 17 præl. Panor. c. omnis de cons. Et legitur l. com-
 18 perit ff. de præser. 30. an. Sicut nec ipse po-
 19 test illam abdicare, aut exhaurire, quia
 20 non potest unquam tantum per illam
 21 concedere, quin adhuc plus sibi retineat.
 22 c. dudum de præb. in 6.
 23 Atque ex hoc quod hæc potestas est talis
 24 & tanta, rectè inferunt Bald. in cap. quoniam
 25 de off. del. Et Corral. in tract. de privil.
 26 Quod quando privilegium aliquod datur
 27 sub ista clausula, sine dubio designatur
 28 aliqua gratia superlativa, & singula-
 29 ris. Adeo ut virtute illius censeatur Prin-
 30 cept dispensare supra jus communis o-
 31 pus sit, ut notat Guid. Pap. in tract. de re-
 32 scrip. Et ubi reperitur inserta, nihil possit
 33 opponi, quominus rescriptum effectum
 34 sortiatur Marfil. l. unoquoque ff. de re iudic.
 35 Bald. l. 2 C. de servit. & aqua. Alciat. & Dec.
 36 et. & alii quos citat & sequitur Barbos.
 37 in tract. de claus. 4 1. Et aufert omnes defe-
 38 ctus, secundum Alexand. lib. 2. cons. 195. Et
 39 tollit ac remover omnia contraria ab-
 40 que alia derogatione, & sine clausula: non
 41 15 præsumitur secundum Bald. cons. 253, lib. 10.
 42 de demum vitium subreptionis purgat,
 43 secundum Rodolphin. c. 5 de abol. princ. pot.
 44 Verum, quia hæc clausula operatur
 45 tam extraordinarios effectus, ideo nun-
 46 quam præsumitur. Neque Principe vo-
 47 luisse uti absoluta potestate, nisi in eo
 48 actu, quide ordinaria sustineri non po-

test, & qui sit factus ex certa scientia, ut
 docent Felin. c. 1. de const. Innocent. c. immo-
 17 tuit de elect. Et Conrad. Lancell. in temp. c.
 1. lib. 1. §. 3. Et maxime in præjudicium ter-
 18 tii, ut notat Rodolphin. supra cit. c. 6. Imò
 19 optimè monent Innocent. cap. cit. innotuit.
 20 & post ipsum Panor. in cap. ad hæc de refer.
 21 non posse Principem uti plenitudine po-
 22 testatis sine causa. Et hunc usum ipsi esse
 23 licitum, solummodò, cum per potesta-
 24 tem ordinariam non posset sufficienter
 25 suis subditis providere, sin minus illum
 26 peccare, & iniq̄e agere tenerique ad re-
 27 stitutionem illis, quos sic agendo laedit.
 28 Quod verò communiter allegatur, & nos
 29 superius notavimus, posse Principem de
 30 absoluta potestate alicui rem suam tolle-
 31 re, debet semper intelligi, non tantum
 32 cum causa, ut dicunt Innoc. c. que in Eccle-
 33 siarum de const. Panor. eod. Et c. cum venissent
 34 de iudic. c. sua nobis de cons. & c. cum dilectus de
 35 jur. pat. Sed etiam sic quod teneatur
 36 personæ laicæ providere de re equali, &
 37 ei compensare omne damnum, quod ex
 38 sua rei ablatione patitur, ut volunt Gloss.
 39 l. si locus ff. quem ad servit. amitt. & cap. unice. de
 40 de allod. in usib. feud. ubi Bald. Isner. & Af-
 41 flict. c. 1. de pace ten. Rolland. cons. 69. vol. 2.
 42 Et alii in l. 2. C. quib. ex. caus. fer. pro prem. lib.
 43 accip. Contra Alber. & Castr. l. si locus citat.
 44 Surd. cons. 313 & Capol. in tract. de servit.
 45 urb. præd. Quorum opinio posset forrè ad-
 46 mitti in casu l. cit. si locus. Sed non tamen
 47 ad alias materias trahi. Ad quod ita loqui-
 48 tur Rebuff. in præben. p. 1. tit. de non toll. iur.
 49 quas. Gloss. §. num. 35. Ista potestas absolutæ, est
 50 potestas, que diabolica potius dici debet, procedit
 51 enim à potestate iniuriosa, & est contra legem
 52 divinam, de qua superius dixi de Naboth. Et item
 53 contra legem naturalem, civilem, & canonicam
 54 ideo qui illa utuntur effrenata dominatione, nec
 55 non consultores eorum, qui hæc suggerunt, &
 56 actus eorum diabolici sunt. Quos nisi respiciunt,
 57 possidebis

REGIA
 ARVNI
 ET
 MONTARIAN
 N. RUGTAS
 ANCELLARUM
 POS. TO. DE
 ER...

possidebit infernus, ubi erit stetus, & stridor dentium. Intelligite hæc, qui consulitis principibus placentia, & vobis in futurum plurimum horrenda preparatis. Hactenus Rebuff.

§. V.

De Clausula: *Supplentes omnem defectum.*

SUMMARIUM.

- 1 Clausula *Supplentes*, quando adhibetur rescriptis.
- 2 Solet adungi claus. plenit. potestatis.
- 3 Validat, quod ante erat invalidum.
- 4 Inducit dispensationem.
- 5 In multis non operatur, & seqq.
- 6 Quando habet locum, non operatur nisi in expressis.
- 7 Et ad effectum ut rescriptum recipiatur.

1 **H**Æc clausula solet adhiberi magis communiter, quando jura, vel privilegia innovantur, adhibeturque per viam plenitudinis potestatis, unde & moris est, ut ambæ hæ clausulæ conjungantur in rescriptis, seu privilegiis. Et tunc operantur validando privilegium, ut is cui conceditur, possit illo uti, non obstante, quod aliàs non posset propter aliquem defectum, qui intervenit in prima illius concessione. Et hoc qualiscunque fit ille defectus, modò juris positivi, quia omnes tales tolluntur virtute hujus clausulæ. *Clem. sepè de verb. signific. v. cæterum defectus.* Imò etiam si illi versentur circa substantialia actus, ut vult Alex. *conf. 79. vol. 1.* Unde Panor. *in cap. si quis de conf.* ait quòd hæc clausula facit validum, quod ante erat invalidum. Et ratio est, quia illâ positâ, censetur dispensatum, ut monet Specul. *lib. 1. tit. de leg. §. 6.*

Secus autem dicendum de defectibus juris divini, aut naturalis, quia quoad illos clausula nihil operatur. *Clem. cit. sepè & Clem. pastoralis de re ind.* Et Tusch. *to. 1. concl. 343.* Neque similiter quoad defectus surgentes ex causa naturali. Lancell. *in temp. lib. 1. cap. 1.* Neque quoad defectus substantiales. Vivian. *in pract. iur. lib. 13. c. 8.* (Intellige si procedant contra jus naturale aut divinum, aliàs locus erit opinioni Alexandri supra relata.) Neque quoad defectû causâ Barbof. *de claus. 177.* Neque demum quoad defectus qui concernunt personam supplicantis. Monet. *c. 7. de com. vult. vol.*

Quin etiam ubi hæc clausula verè supplet, non operatur, nisi in expressis, & specificatis defectibus, ut notat Lancell. *supra cit.* Unde v. g. si quis excommunicatus, bigamus illegitimus aut similem aliquem defectum patiens, illum tacuit in supplicatione, non suppletur per hanc clausulam, nisi rescriptum conceptum sit subtili forma, ut evidenter appareat Principem illum scivisse, & voluisse in illo dispensare. Specul. *supra cit.* Et Camban. *in tractat. claus.* Quibus addo, quòd quantum ad eosdem defectus, quos hæc clausula tollit, illos non tollit quoad omnia, sed tantum per ordinem ad privilegium, cui insertum est, & ad hoc ut is cui concessum est, illo utatur, quantum verò ad alia, & alios actus, nullo modo censetur habitatus, aut in suis defectibus dispensatus, & ita evidenter potest colligi

ex ipso tenore Rescriptorum Pontificiorum.

S. VI.

De Clausula: *Non Obstantibus.*

SUMMARIUM.

- 1 Clausula: non obstantibus, quando utitur Princeps.
- 2 Hæc habet duos effectus generales.
- 3 Iure aliquid potest disponi multis modis.
- 4 Privilegium datum contra jus, an valeat omiſſa hæc clausulâ & s.
- 6 Anſi sit contra statutum.
- 7 Anſi jus procedit irritando.
- 8 Quando jus exigit specialem mentionem, ei non derogatur per solam clausulam: non obstantibus.
- 9 Neque sufficit hanc mentionem facere, nisi simul fiat singulorum punctorum magis notabilium.
- 10 Jus privatam & privilegium potest tolli per formam æquivalentem ei, sub qua sola conceditur revocari.
- 11 Ad irritandum prius testamentum sufficit cognosci mentem disponentis.
- 12 Clausula: non obstantibus, non abrogat privilegium juratum.
- 13 Neque insertum juri.
- 14 Neque concessum non subdito, vel pia cause.
- 15 Neque quando transit in contractum.

HAc clausula utitur Princeps ad derogandum juri, vel legibus jam vigentibus. Et habet duos generales effectus, primo enim tollit subreptionem *c. non potest de preb. in 6.* Et secundo possunt per illam obtineri quæcunque, & quotcunque, ut notat Rebuff. *in formand. Apost. s. mandamus.* Sed hæc ut clarius explicemus.

3 Adverte, quod jura vel simpliciter disponunt statuendo, jubendo, vel prohibendo. Aut disponunt irritando, quidquid in contrarium factum fuerit. Aut denique firmando, id quod jam statutum est,

ac decernendo, ne per ullam aliam futuram dispositionem revocetur, nisi facta expressa illius mentione, vel inserto ejus tenore de verbo ad verbum, vel cerrè servatâ aliâ formâ.

Igitur quando datur privilegium contra jus latum primo modo, convenit inter omnes illud vallere, cum clausula illa generali: *Non obstantibus.* An autem valeant, etiam clausulâ non adhibitâ sub distinctione Resp. per doctrinam, quam tradunt Panor. & Joann. Andr. *in c. nonnulli de rescr.* Quod sic, si est contra jus scriptum, quia cum Princeps non præsumitur jus ignorare, qui leges omnes tenet in scrinio pectoris. *l. omnium C. de testa. & Gloss. c. præterea d. 23. & c. veniens de rescr.* Ideo & quando concessit privilegium contra tale jus, censetur illi voluisse derogare, nec opus fuisse illa clausula. At secus est, quando privilegium datur contra statutum, tunc enim non valet, omiſſa clausulâ, ratione sumpta in oppositum. Princeps enim præsumitur illud statutum ignorare, quia est quid facti, in factis autem præsumitur ignorantia, aut saltem oblivio, etiam propriis, & maxime in Principe, qui undique negotiis obruitur *cap. 1. de const. & cap. eam te de rescr.*

Similiter quando datur privilegium contra jus secundo modo latum, non valet nisi adhibitâ clausulâ derogatoriâ, ut vult Panormit. *c. cir. nonnulli.* Aut saltem aliâ, quæ æquivalet v. g. ex certa scientiâ, vel motu proprio, ut docet Joann. Andr. *eod.* Et ratio est, quia Princeps non præsumitur velle aliquid concedere contra jus sic constitutum, & sub illo rigore, unde si quid fortè contra illud concesserit, reputatur aut per subreptionem concessisse, aut propter importunitatem. *Barth. l. fin. C. si con. ius vel ut. pub. & in extr. av.*

Demum.

8 Demum, quando datur privilegium contra jus tertio modo latum, non sufficit illa clausula generalis, ad validandum tale privilegium, & derogandum juri sic lato, quia quando traditur aliqua forma servanda, ita obligat, ut quidquid gestum fuerit, sit irritum; ubi illa omissa est *cap. sicut Romana 1. & cap. cum ordinem de refer. Et ita tenent non pauci quos citat, & sequitur Tamburin. tomo primo de iur. Abb. d. 18. quæstion. 16. Quin etiam Panormitan. in capit. ex conquestione de restit. spol. vult ut quando jus invenitur hoc tertio modo latum, fiat non solum mentio ipsius in secundo, ad hoc ut illi derogetur, & subsistat tale jus novum, aut privilegium, sed etiam ut fiat mentio de omni puncto notabili, quod continet, dicendo v. g. sic concedimus talem gratiam, non obstante tali lege, in qua hoc statutur, &c.*

10 Addunt tamen aliqui quod licet ita sit, quod generalis clausula derogatoria sola non sufficiat ad derogandum legi, seu juri habenti formam præscriptam, sub qua sola possit revocari, satis erit si per aliquam aliam æquivalentem illi derogetur, quod maxime locum habere videntur respectu Statutorum privatorum, & privilegiorum. Nam quia Princeps præsumitur ignorare talia, certe sequeretur illum non habere sufficientem, & debitam potestatem regendis suis subditis, si illis non posset (ubi opus est) derogare per clausulas æquivalentes, formæ præscriptæ, & quam ut dictum est præsumitur ignorare; facit ad hoc tum quod Princeps non potest ligare manus suo successorum. Tum quod cum adæquatorum sit eadem dispositio, & virtus l. 1. ff. de legat. 1. Nam refert etiam utrum ex illis fiat *cap. licet ex quadam de testibus l. certum ff. si cert. per. l. quoties ff. de hered. inst. & l. fin. Codice de his qui ven. et ar.* Et sic licet sit ali-

qua forma præscripta à Principe, sub qua sola dicat legem suam, aut privilegium posse revocari, alias verò semper manere in suo vigore, censetur tamen sufficienter revocatum, si successor omittat illam formam usque fuerit alia æquivalenti, & cessabit tale privilegium. Ita Panormit. *cap. cum instantia de cens.* Et quem ibi citat Feder. de sen. *consil. 47. Sylv. v. privilegium num. 10. & v. exemptio num. 11. Comit. lib. 1. resp. moral. quæstion. 103. in theol. moral. lib. 2. quæst. 10. capit. 15.* Ad quod facit doctrina Cardin. in *Clem. 1. de sepult.* Ubi ait, quod si in secundo testamento apponitur aliqua specialis expressio per quam aperte colligitur mens testatoris, hæc sufficit ad revocandam priorem dispositionem, etiam si fuerit in illa dictum, quod debet ad hoc exprimi aliquid speciale v. g. nomen alicujus Sancti. Utraque opinio est probabilis, vide autem *sect. 4. dub. 7.*

Sed & sicut clausula illa generalis non obstantibus, non est sufficiens ad tollendum jus, seu privilegium, concessum ut non revocetur, nisi servatæ certâ formâ modo supra explicatâ. Sic etiam non est sufficiens ad extinguendum statutum, vel privilegium juratum, secundum Glossam *cap. cum non deceat de priv. l. g. in 6. Et Vital. de Camban. in tract. claus.* Vel quod invenitur insertum corpori juris, secundum aliam Gloss. l. 2. ff. de iudic. & auth. quam privim. Codice ubi de crim. *arg. oport.* Vel demum concessum non subdito, aut pæcæ, secundum dicenda, ubi de revocat. privileg. Et à fortiori quod tranlhvit in contractum.

* * *
* * *